

Minden nap kitüntetés

Nem a kitüntetésről beszélgettünk, bár a végén, a rend kedvéért megkérdeztem, hogyan érintette. – Tudtam róla, hogy az oktatási miniszter Teleki Blanka Díjat alapított az esélyteremtő pedagógusoknak. Az újságban is olvastam, hogy várják a felterjesztéseket. Az viszont nagyon meglepett, mikor levelet küldtek, amiben értesítettek a kitüntetésről. Ilyen levelet még nem kaptam – mondja mosolyogva Mátrai Mária Márta, majd kissé feszengve teszi hozzá: – Persze, örültem neki, nagy dolog egy ilyen elismerésben részesülni, amit 150 ezer pedagógusból csak százan kapnak meg, de... Ha nem kaptam volna, akkor is folytatnám tovább a munkám.

Arról beszélgettünk, hogy – bár a neve nem utal erre egyértelműen – ő tősgyökeres szarvasi. Az Óvónőképző Intézetben végzett harminc éve, majd a Jászberényi Tanítóképző Főiskola szerzett tanítói diplomát.

– Bár talán banálisán hangzik, de tényleg azért jelentkeztem annak idején az óvónőképzőbe, mert szerettem a gyerekeket, pedagógiával szerettem volna foglalkozni. Sokáig tanítottam a 2. számú Általános Iskolában. Az 1993. évi közoktatási törvény rögzítette a különleges gondozáshoz való jogot. Az iskolából én kezdtem járni az ezzel kapcsolatos továbbképzésekre, majd beiratkoztam az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola Karára, melyet elvégezve gyógypedagógus, pszichopedagógus, fejlesztő terapeuta lettem. Ezt követően a Budapesti Műszaki Egyetemen közoktatás-vezetői pedagógus szakvizsgát tettem. Ott tanítottak meg rendszerben gondolkodni.

Az elmondottakkal egyben azt a feltételezést is megcáfolta, hogy az esélyteremtés csak az utóbbi időben, az uniós tagság óta kapott volna ilyen kitüntetési szerepet, népszerűséget.

– Gyakorló pedagógusként nekem is volt olyan tanítványom, aki nagyon-nagyon nehezen, vagy egyáltalán nem tudott megtanulni írni-olvasni, vagy más tanulási nehézséggel küzdött. A hagyományos pedagógiai képzés nem készítette fel a pedagógusokat arra, hogy mit lehet, mit kell tenni ilyen esetekben. Egyik első munkatársam lettem az 1997-ben átvezetett nevelési tanácsadónak, melyből kinőtt később a kistérségi pedagógiai szakszolgálat. Ennek a feladatnak az el látásához kimondottan jó a kistérségi intézmény. Egy-egy település nem engedheti meg magának, hogy szakembereket alkalmazzon, de a szakszolgálat keretében mi mindenkit felkeresünk, mindenhol ott va-

gyunk ahol szükség van ránk.

– Mit kell értenünk az esélyteremtésen?

– Tanulási esélyt adni a különböző biológiai, pszichológiai és szociális ártalmakból fakadóan eltérő fejlődésmentű gyerekek számára. Régen az ilyen gyerekek nagy nehezen elvégezték az iskola alsó tagozatát, a felsőbből már nagy valószínűséggel kimaradtak. Most ezt nem engedheti meg magának a társadalom. Vagy meg kell teremteni az esélyt arra, hogy a hátránnyal indulók a további életükben gondoskodni tudjanak magukról, vagy olyan szociális hálót kell kiépíteni, hogy a halmozottan hátrányos helyzetűek is emberhez méltó életet élhessenek.

– Megvalósítható ez?

– Erre törekszünk. Nem szabad elveszni hagyni egyetlen embert sem.

Magánemberként hajlamosak vagyunk megfélemleni ennek a jelentőségéről. Csak ha saját magunk válunk valamilyen szempontból hátrányos helyzetűvé, sérültté – mondjuk egy baleset vagy betegség kapcsán – netalán családunk tagjáról derül ki, hogy segítségre szorul, akkor értékelődik fel a szemünkben az az eredmény, amit az esélyteremtők fel tudnak mutatni. Szeretünk panaszkodni, nagy problémaként tekinteni hétköznapi dolgokat, ha egyébként minden rendben alakul az életünkben. De nyomokban átértékelődnek a dolgok, ha például fogyatékos gyereket nevel egy szülő. Nehéz leírni azt a boldogságot, amit egy ici-pici fejlődés vált ki a szülőben, ahogyan azt az aggodást sem lehet megfogalmazni, ami egy-egy „Mi lesz vele, ha én már nem leszek?” sóhaj mögött meghúzódik. Ez egy másik dimenziót jelent, ahol megértőbbé válnak embertársainkkal, szülőik a gyerekekkel, újféle értékek lépnek a korábbiak helyébe.

– Konkrétan mit tehet ezekért a gyerekekért?

– Egy-egy probléma felszínre bukkanása után megkezdődhet a kisgyerek korai fejlesztése. Naponta 8-10 ólykor 12 órában foglalkozom a gyerekekkel, a korai fejlesztés mellett a nevelési tanácsadó szakfeladatát is ellátva. Ennyit bírok, mivel az alkalmazott módszer rendkívüli figyelmet, állandó kontaktust igényel, ezen kívül fizikailag is eléggé megterhelő a mozgásos gyakorlatok kivitelezése. Aztán este otthon a családi vacsora után még szakvéleményeket írok, fejlesztési terveket készítek. Ezek nem a panasz szavai, mindez örömet jelent számomra, örülök, ha sikerül valamire megoldást találni.

– Jó, jó, de lehet ezt a tempót hosszútávon bírni?

– Azért van kikapcsolódásra is lehetőségem. Három gyönyörű lánykám közül kettő a fővárosban él, ha tehetem, meglátogatom őket, olyankor gyakran megyünk színházba, múzeumba. Egyébként nem hiszem, hogy ki lehetne égni ebben a munkában. Ha eredményt, sikert érek el, az ad egy bizonyos kompetencia

érzést, megerősít abban, hogy valamit tudok... És eszembe juttatja persze, hogy mennyi mindent nem tudok.

– A sikerek, eredmények – gondolom – ott vannak az emlékezetében, mint falon a bekeretezett képek. Tudna most egyet mutatni közülük?

– Korai fejlesztéssel próbálkoztunk egy 26 hónapos kisfiúval, akit orvosi javaslatra hoztak hozzánk, miután negyven fokos láz miatt kétszer is lázgörcsöt kapott. Látni kellett volna, hogyan fejlődött miután elkezdtem foglalkozni vele. Mint egy kis szelence fedele, úgy nyílt ki az értelme, ahogy beindultak a pszichés folyamatok. A tekintete élővé vált, mérhetővé lett a beszédfejlődése, eljutottunk ötven szó megismerésig, ezért nagy dicséretet kaptunk a gyermek-neurológ-

ustól. Persze ez heti négy óra foglalkozást jelentett velem és másik 4-5 tervezett tréninget otthon, a hozzátartozókkal.

– Az ön munkaeje elég a kistérségben a korai fejlesztésekhez?

– Senkit nem szoktam elküldeni, aki hozzám fordul. Nem számolom a kötelező órákat, a munkával töltött időt. Ezt csak az képes megcsinálni, aki nagyon szereti a munkáját. Pedig nagyon el tudok fáradni. De mindez még nem elég, vállalkozásban utazó gyógypedagógus vagyok, a TSF Pedagógiai Főiskolai karán óraadóként én viszem a szakvizsgás fejlesztő-óvodapedagógusok módszertani képzését, és 2001 óta vezetem a fejlesztő pedagógusok munkaközösségét a kistérségben. A pszichológusokkal a gyógypedagógusokkal, a fej-



lesztő pedagógusokkal és a logopédusokkal egy-egy találkozás alkalmával jókat „szakmázgatunk”, egymástól tanulunk.

Mikor itt jártunk a beszélgetésben, váratlan önostorozásba kezd.

– Ez a nagy baj velem, hogy lelkes vagyok. Akarnok. Mindent magam akarok megcsinálni, mindent véghez akarok vinni, amit csak lehet.

Aztán kiderül, hogy most is éppen egy újabb továbbtanulást tervezget, kabalából nem árulja el, hogy mit szeretne még tanulni. Úgy látszik, mintha az előbbi önkritika teljesen hatástalan lenne Mátrai Mária-nál. Nekem a hallottak alapján az a gyanúm, hogy ez a miniszteri elismerés számára csak egy a sok közül. Neki minden munkával töltött nap kitüntetés. **K.Zs.**